

Begroting van de bijkomende schadevergoeding voor de koper bij ontbinding van een koopcontract wegens wanprestatie van de verkoper: wat indien de koper een vervangkoop heeft gesloten?

Studie referendaris A. Lenaerts

1. *Rechtsvraag* – De ontbinding van een wederkerig contract wegens een contractuele wanprestatie door de ene partij kan gepaard gaan met de toekenning van een bijkomende of aanvullende schadevergoeding aan de andere partij. Deze bijkomende schadevergoeding dekt de schade die de benadeelde partij wegens de toerekenbare tekortkoming lijdt en die niet vergoed wordt door de ontbinding en de eventuele restituties (Artt. 5.90, vierde lid, en 5.91, 1°, BW en art. 1184, tweede lid, Oud BW)¹⁹⁰.

Deze studie behandelt specifiek de vraag hoe de bijkomende of aanvullende schadevergoeding voor de koper moet worden berekend, met name de gedeerde winst, bij ontbinding van een koopcontract wegens wanprestatie door de verkoper, wanneer de koper na de definitieve niet-uitvoering door de verkoper een vervangend koopcontract met een derde heeft gesloten.

Hieronder worden vooreerst de mogelijke begrotingswijzen onderzocht van de door de koper gedeerde winst uit het ontbonden koopcontract. Vervolgens wordt beoordeeld welke begrotingswijze de voorkeur kan genieten.

2. *Herstel van positief contractbelang* – Volgens de heersende rechtspraak en rechtsleer beoogt de bijkomende schadevergoeding bij ontbinding wegens contractuele wanprestatie door de ene partij het herstel van het *positieve contractbelang* van de andere partij¹⁹¹. Die schadevergoeding wordt dan begroot door een vergelijking te maken tussen de actuele toestand van de benadeelde contractpartij en de toestand waarin zij zich zou hebben bevonden indien de wanpresterende contractpartij het contract op correcte wijze had uitgevoerd. Dit staat tegenover het *negatieve contractbelang*, waarbij de vergoeding wordt begroot door een vergelijking te maken tussen de huidige toestand van de benadeelde contractpartij en de toestand waarin zij zich zou hebben bevonden indien het contract niet was gesloten¹⁹². Het Hof lijkt reeds sinds geruime tijd te kiezen voor het herstel van het positieve

---

¹⁹⁰ S. STIJNS, *Leerboek verbintenissenrecht*, 1, Brugge, die Keure, 2022, 279-280, nr. 290.

¹⁹¹ I. CLAEYS en T. TANGHE, *Algemeen contractenrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 722, nr. 1043; S. DE REY en S. STIJNS, “Sancties wegens wanprestatie: kroniek van de recentste evoluties”, *TBBR* 2022, 2, nr. 44; R. JAFFERALI, *La rétroactivité dans le contrat*, Brussel, Bruylant, 2014, nrs. 393-398; S. JANSEN, “Actuele ontwikkelingen inzake de (niet-)nakoming van contracten” in *Themis Verbintenissenrecht* 95, Brugge, die Keure, 2015, 141, nr. 14; S. STIJNS, *Leerboek verbintenissenrecht*, 1, Brugge, die Keure, 2022, 280, nr. 290; T. VANSWEEVELT en B. WEYTS, *Handboek verbintenissenrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 538, nr. 730; B. VERKEMPINCK, *Schadevergoeding wegens wanprestatie in Europees perspectief*, Brugge, die Keure, 2017, 301 e.v.; B. VERKEMPINCK, “Schadevergoeding bij ontbinding: terechte suprematie van het positieve belang”, *TPR* 2017, 1283-1337; P. WÉRY, *Droit des obligations*, 1, Brussel, Larcier, 2021, 683-684, nr. 681. Zie nochtans voor een pleidooi voor de vergoeding van het negatieve contractbelang: J. BAECK, *Restitutie na vernietiging of ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2012, nrs. 419 e.v.; M. FONTAINE, “Le droit des contrats à l’écoute du droit comparé” in Y. POULLET, P. WÉRY en P. WYNANTS (eds.), *Liber Amicorum Michel Coipel*, Brussel, Kluwer, 2004, 310, nr. 20.

¹⁹² J. BAECK, *Restitutie na vernietiging of ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Intersentia, 2012, nrs. 419-422.

contractbelang¹⁹³. In een arrest van 10 september 2020 bevestigt het Hof die keuze en wijst het de vergoeding van een negatief contractbelang uitdrukkelijk af¹⁹⁴. Het herstel van dit positieve contractbelang is thans ook verankerd in artikel 5.90, vierde lid, Burgerlijk Wetboek, dat bepaalt: “*indien het herstel wordt toegekend ter aanvulling van de ontbinding, strekt dat herstel ertoe de schuldeiser te plaatsen in de situatie waarin hij zich zou hebben bevonden indien het contract was uitgevoerd.*”¹⁹⁵

3. *Integraal herstel van geleden verlies en gederfde winst* – De schuldeiser van een bijkomende schadevergoeding bij ontbinding heeft recht op een integrale vergoeding van de schade die hij geleden heeft ten gevolge van de niet-nakoming door de schuldenaar van zijn verbintenis uit het contract. De schuldenaar moet hem, behoudens de toepassing van artikel 5.87 Burgerlijk Wetboek (Artt. 1150 en 1151 Oud BW)¹⁹⁶, volledig vergoeden voor het verlies dat hij heeft geleden en de winst die hij heeft moeten derven (Artt. 1149 Oud BW en 5.237, eerste lid, BW)¹⁹⁷. De gederfde winst bestaat uit de (patrimoniale) voordelen die de schuldeiser heeft gemist doordat de schuldenaar het ontbonden contract niet heeft uitgevoerd zoals afgesproken¹⁹⁸. Het Hof oordeelt dat de feitenrechter die schade *in concreto* moet ramen¹⁹⁹. Een auteur verduidelijkt dat, hoewel de rechter zich soeverein uitspreekt over het bestaan en de omvang van de winstderving, met het vereiste van integraal schadeherstel samenhangt dat hij die schade in principe *in concreto* moet begroten. Bij winstderving mag de rechter dan ook geen abstractie maken van de individuele situatie van de benadeelde. Hij moet acht slaan op het specifieke doel waarvoor de benadeelde de niet-verrichte prestatie had bestemd²⁰⁰. Er moet dus rekening worden gehouden met alle specifieke feiten en omstandigheden die hun weerslag hebben op het bepalen van de actuele en de hypothetische situatie van de benadeelde²⁰¹.

4. *Gederfde winst uit ontbonden contract* – Deze bijdrage heeft betrekking op de gederfde winst uit het ontbonden contract, dit is het voordeel dat het ontbonden

---

¹⁹³ Cass. 26 januari 2007, AC 2007, 216; Cass. 26 januari 2007, AC 2007, 228; Cass. 13 oktober 2011, AC 2011, 2096; Cass. 5 december 2014, AC 2014, 2819; Cass. 21 april 2016, AC 2016, 912.

¹⁹⁴ Cass. 10 september 2020, *JLMB* 2021, 197.

¹⁹⁵ Zie Wetsvoorstel van 6 april 2022 houdende boek 5 “Verbintenissen” van het Burgerlijk Wetboek, *Parl.St.* Kamer 2020-21, DOC 55, 1806/010, p. 26. De wet van 28 april 2022 houdende boek 5 “Verbintenissen” van het Burgerlijk Wetboek werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 1 juli 2022 en treedt in werking op 1 januari 2023.

¹⁹⁶ Krachtens die bepaling is de schuldenaar slechts gehouden tot vergoeding van de schade die redelijkerwijze voorzienbaar was bij de totstandkoming van het contract, tenzij de niet-nakoming het gevolg is van zijn opzettelijke fout.

¹⁹⁷ S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 280, nr. 192; S. STIJNS, *Leerboek verbintenissenrecht*, 1, Brugge, die Keure, 2022, 235, nr. 249. Zie Cass. 9 mei 1986, AC 1985-86, 1223; Cass. 5 maart 1993, AC 1993, 259; Cass. 15 april 1996, AC 1996, 316; Cass. 15 november 2002, AC 2002, 2482; Cass. 16 april 2004, AC 2004, 654; Cass. 10 november 2017, AC 2017, 2142.

¹⁹⁸ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 306, nr. 9.

¹⁹⁹ Cass. 8 maart 2018, AC 2018, 586; Cass. 14 juni 2019, AC 2019, 1394. Zie reeds Cass. 8 oktober 1987, AC 1987-88, 164.

²⁰⁰ B. VERKEMPINCK, “Dominantie van het positief belang bij vervangende schadevergoeding”, *TBBR* 2017, 91, nr. 59; B. VERKEMPINCK, *Schadevergoeding wegens wanprestatie in Europees perspectief*, Brugge, die Keure, 2017, nr. 478.

²⁰¹ E. DIRIX, “Abstracte en concrete schade”, *RW* 2000-01, 1329. Zie ook I. CLAEYS en T. TANGHE, *Algemeen contractenrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 625, nr. 856.

contract de benadeelde contractpartij als dusdanig had opgeleverd indien dit was uitgevoerd zoals afgesproken. Een auteur zet uiteen dat er twee manieren bestaan om die gedeelde winst uit het ontbonden contract te berekenen²⁰².

5. *Eerste begrotingswijze* – De eerste berekeningswijze gaat uit van het *vermogensvoordeel* dat de benadeelde contractpartij zou hebben verkregen uit de *ontvangst van de prestatie* van de wanpresterende contractpartij en dat zij heeft gemist doordat de wanpresterende contractpartij haar verbintenis niet is nagekomen. Om de benadeelde contractpartij in de toestand te plaatsen waarin zij zich zou hebben bevonden indien de wanpresterende contractpartij haar verbintenis uit het contract zou zijn nagekomen, wordt aan de benadeelde contractpartij dan ook een vergoeding toegekend, gelijk aan het vermogensvoordeel dat de prestatie van de wanpresterende contractpartij haar zou hebben opgeleverd²⁰³. Indien de primaire verbintenis van de wanpresterende contractpartij het leveren van een andere prestatie dan de betaling van een prijs tot voorwerp heeft, stemt het door de benadeelde contractpartij gemiste vermogensvoordeel overeen met de waarde van de prestatie die zij zou hebben ontvangen indien de wanpresterende contractpartij haar verbintenis zou zijn nagekomen (d.i. de waarde van de overeengekomen prestatie). Hiervan moet, bij wijze van voordeeltorekening, de prijs in mindering worden gebracht die de benadeelde contractpartij als gevolg van de ontbinding niet langer moet betalen. Dit is het voordeel dat de benadeelde contractpartij geniet doordat zij haar verbintenissen ingevolge de ontbinding zelf ook niet meer moet nakomen. De benadeelde contractpartij zal dus aanspraak kunnen maken op een vergoeding gelijk aan het verschil tussen de waarde van de prestatie die de wanpresterende contractpartij had moeten leveren en de in het ontbonden contract overeengekomen prijs voor deze prestatie²⁰⁴. Bij ontbinding van een koopcontract wegens wanprestatie van de verkoper zal de koper bij wijze van bijkomende schadevergoeding voor gedeelde winst dus aanspraak kunnen maken op het verschil tussen de waarde van het verkochte goed en de overeengekomen koopprijs²⁰⁵. Dit lijkt het verschil te zijn tussen de marktwaarde van het goed bij het sluiten van het ontbonden contract (d.i. de waarde van de overeengekomen prestatie) en de in dat contract overeengekomen prijs.

6. *Tweede begrotingswijze: algemene principes* – De tweede berekeningswijze gaat daarentegen uit van de *mogelijkheid* voor de benadeelde contractpartij om een *vervangcontract te sluiten*, indien een contract wordt ontbonden. Zulk vervangcontract kan voor de benadeelde contractpartij echter nadeliger uitvallen dan het oorspronkelijke, ontbonden contract. Het voordeel dat het ontbonden contract de benadeelde contractpartij had opgeleverd indien dit correct was uitgevoerd, wordt dan ook opgevat als het voordeel dat het ontbonden contract haar in vergelijking met een

---

²⁰² J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 306, nr. 10 e.v.; geïnspireerd op de bevindingen van A. PINNA, *La mesure du préjudice contractuel*, Parijs, LGDJ, 2007, 561 p.

²⁰³ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 306, nr. 11.

²⁰⁴ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 307-308, nr. 14.

²⁰⁵ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 308, nr. 15.

vervangcontract zou hebben opgeleverd²⁰⁶. Indien de primaire verbintenis van de wanpresterende contractpartij het leveren van een andere prestatie dan de betaling van een prijs tot voorwerp heeft, zal de verbintenis van de benadeelde contractpartij doorgaans de betaling van een prijs voor die prestatie tot voorwerp hebben. De benadeelde contractpartij zal dan aanspraak kunnen maken op een vergoeding gelijk aan het verschil tussen, enerzijds, de prijs die zij op grond van een vervangcontract zou moeten betalen voor het bekomen van een gelijkaardige prestatie van een derde en, anderzijds, de in het ontbonden contract bepaalde prijs²⁰⁷. Bij ontbinding van een koopcontract wegens wanprestatie van de verkoper zal de koper dan aanspraak kunnen maken op een vergoeding gelijk aan het verschil tussen, enerzijds, de prijs die hij zou moeten betalen om een gelijkaardig goed van een derde te kopen en, anderzijds, de in het ontbonden contract overeengekomen prijs. Hiervoor is niet vereist dat de koper daadwerkelijk overgaat tot het sluiten van een vervangend koopcontract²⁰⁸.

Indien de koper daadwerkelijk overgaat tot het sluiten van een vervangend koopcontract, is het evenwel niet noodzakelijk de prijs die hij op grond van dit koopcontract *daadwerkelijk* aan een derde moet betalen, die bij de berekening van de vergoeding voor gederfde winst in aanmerking wordt genomen. De koper miskent immers zijn schadebeperkingsplicht indien hij het goed elders boven de marktprijs aankoopt²⁰⁹. Voor het gedeelte van de betaalde prijs dat de normale marktprijs te boven gaat, zal hij dan geen vergoeding kunnen bekomen, nu dit geen verband houdt met de tekortkoming van de verkoper en de daaruit voortvloeiende schade²¹⁰. Die meerschade wordt slechts veroorzaakt door de fout van de koper, die posterieur is aan de wanprestatie van de verkoper, bestaande in het niet treffen van de schadebeperkende maatregel van het aangaan van een nieuw koopcontract aan de normale marktprijs²¹¹. In dat geval zal de koper, bij wege van bijkomende

---

²⁰⁶ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 308, nr. 16.

²⁰⁷ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 309, nr. 19.

²⁰⁸ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 309, nr. 20.

²⁰⁹ De schuldeiser van een bijkomende schadevergoeding bij ontbinding heeft, net zoals elke schuldeiser van een schadevergoeding, een schadebeperkingsplicht. Deze plicht vond oorspronkelijk haar grondslag in artikel 1134, derde lid, Oud BW, dat bepaalde dat contracten te goeder trouw ten uitvoer moeten worden gebracht. Hieruit werd afgeleid dat contractpartijen een plicht tot samenwerking en loyaliteit hebben (d.i. de aanvullende werking van de goede trouw; zie hierover: E. DIRIX en A. VAN OEVELEN, “Kroniek van het verbintenissenrecht (1985-1992) (eerste deel)”, *RW* 1992-93, 1223, nr. 34; S. STIJS, “Abus, mais de quel(s) droits?”, *JT* 1990, 35). Dit houdt onder meer in dat elke contractpartij de schade waarvoor de medecontractant moet instaan, moet beperken. Thans is de schadebeperkingsplicht verankerd in artikel 5.238 Burgerlijk Wetboek. Deze plicht houdt in dat de schuldeiser die maatregelen moet nemen die een redelijk en zorgvuldig persoon, in dezelfde omstandigheden geplaatst, zou hebben genomen om de schade te beperken (Cass. 14 mei 1992, *AC* 1991-92, 855). Doet hij dit niet, dan kan hij geen aanspraak maken op vergoeding van de schade die hij bij naleving van de schadebeperkingsplicht had kunnen vermijden (J. RONSE en L. DE WILDE, *Schade en schadeloosstelling* in *APR*, Gent, Story-Scientia, 1984, nr. 473; T. VANSWEEVELT en B. WEYTS, *Handboek buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2009, nr. 1072).

²¹⁰ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 309, nr. 20.

²¹¹ Zie voor die redenering B. VERKEMPINCK, “De impact van vervangende huurovereenkomsten op de derving van huurinkomsten” (noot onder Cass. 8 maart 2018), *TBBR* 2019, 304, nr. 11.

schadevergoeding, uitsluitend aanspraak kunnen maken op het verschil tussen de *marktwaaarde* van de betrokken goederen *bij de vervangende aankoop* en de in het ontbonden contract overeengekomen prijs²¹². Er wordt geen rekening gehouden met de daadwerkelijk in het vervangcontract vastgestelde hogere prijs, die de marktwaaarde van het goed overschrijdt. De verkoper, die gehouden is tot betaling van een bijkomende schadevergoeding, mag immers niet worden overgeleverd aan de willekeur van de koper om zijn schade al dan niet te beperken en om al dan niet een nieuw contract boven de marktprijs te sluiten²¹³.

In dit licht heeft het Hof in twee arresten van 26 januari 2007 geoordeeld dat “*de rechter bij de beoordeling van de schade geen gegevens in aanmerking kan nemen die zich na de tekortkoming hebben voorgedaan en met die tekortkoming en die schade zelf geen verband houden en ten gevolge waarvan de toestand van de schuldeiser verbeterd of verergerd is*”²¹⁴. Beide zaken betroffen de ontbinding van een verkoop wegens wanprestatie door de koper. De verkoper had na de ontbinding een vervangend verkoopcontract met een derde gesloten, waarin een hogere prijs was bedongen dan in het ontbonden contract. In de ene zaak bevestigde het Hof het bestreden arrest, waarin de appelrechter had geoordeeld dat met de aldus door de verkoper gerealiseerde meerwaarde geen rekening kon worden gehouden bij de vaststelling van de schade, omdat zij losstond van de wanprestatie van de koper en de daaropvolgende ontbinding²¹⁵. In de andere zaak vernietigde het Hof het bestreden arrest, waarin de appelrechter bij de berekening van de schadevergoeding wel rekening had gehouden met de meerwaarde die de verkoper bij de vervangende verkoop had gerealiseerd²¹⁶. Het Hof lijkt dan ook te oordelen dat, bij ontbinding van een verkoopcontract wegens wanprestatie door de koper, de meerwaarde die de verkoper bij een latere vervangende verkoop realiseert, geen verband houdt met de tekortkoming van de koper en de daaruit ontstane schade voor de verkoper. De rechter mag hiermee bij de berekening van de schadevergoeding dan ook geen rekening houden²¹⁷.

Een cassatiearrest van 13 oktober 2011 betrof opnieuw een ontbinding van een verkoop wegens wanprestatie door de koper²¹⁸. De verkoper had vervolgens een vervangend verkoopcontract met een derde gesloten, waarin een lagere prijs werd bedongen dan in het ontbonden contract. Het Hof bevestigde het bestreden arrest, waarin de appelrechter had geoordeeld dat de verkoper het goed uit vrije wil in een latere vervangende verkoop tegen een lagere prijs aan een derde had verkocht en dat het hieruit voortvloeiende nadeel niet in aanmerking kon worden genomen bij de berekening van de bijkomende schadevergoeding. Het Hof oordeelde dat “*de appelrechter, die aldus te kennen geeft dat niet bewezen is dat de (markt)waarde van*

---

²¹² J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 309, nr. 20.

²¹³ B. VERKEMPINCK, “De impact van vervangende huurovereenkomsten op de derving van huurinkomsten” (noot onder Cass. 8 maart 2018), *TBBR* 2019, 304, nr. 11 *in fine*.

²¹⁴ Cass. 26 januari 2007, *AC* 2007, 216; Cass. 26 januari 2007, *AC* 2007, 228.

²¹⁵ Cass. 26 januari 2007, *AC* 2007, 216.

²¹⁶ Cass. 26 januari 2007, *AC* 2007, 228.

²¹⁷ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 304-305, nr. 3.

²¹⁸ Cass. 13 oktober 2011, *AC* 2011, 2096.

de aandelen, waarvan de verkoper ingevolge de ontbinding van de verkoopovereenkomst opnieuw de beschikking verkreeg, minder bedroeg dan de prijs die in het kader van de ontbonden overeenkomst met de koper werd bedongen, zijn beslissing het prijsverschil resulterend uit de tweede verkoop niet als bijkomende schadevergoeding toe te kennen naar recht verantwoordt en artikel 149 Grondwet niet schendt.” Op een aan die rechtspraak analoge wijze kan, in geval van ontbinding van een koopcontract wegens wanprestatie door de verkoper, worden gesteld dat, indien de koper een vervangcontract met een derde sluit tegen een prijs die hoger ligt dan de normale marktprijs van het goed, de bijkomende schadevergoeding niet kan bestaan in het verschil tussen de in het vervangcontract vastgestelde (hogere) prijs en de in het ontbonden contract bedongen prijs.

7. Tweede begrotingswijze: concrete of abstracte schadebegroting – Wat de tweede berekeningswijze betreft die, zoals gezegd, uitgaat van de mogelijkheid voor de benadeelde contractpartij om een vervangcontract te sluiten, lijkt het volgende te gelden. Bij ontbinding van een koopcontract wegens wanprestatie van de verkoper, zal de koper, indien hij op een *redelijke wijze* en binnen een *redelijke termijn* een vervangkoop heeft gesloten, aanspraak kunnen maken op een vergoeding gelijk aan het verschil tussen de prijs waartegen hij het vervanggoed daadwerkelijk heeft verworven en de in het ontbonden contract bedongen koopprijs. In dat geval geldt een *concrete* schadebegroting. Dit blijkt ook uit bepaalde internationaalrechtelijke instrumenten. Zo bepalen de artikelen 75 Weens Koopverdrag (CISG)²¹⁹ en III-3:706 DCFR (*Draft Common Frame of Reference*)²²⁰ dat, indien de benadeelde contractpartij op een redelijke wijze en binnen een redelijke termijn na de ontbinding een dekkingskoop heeft gesloten, aan haar het verschil toekomt tussen de overeengekomen prijs en die van de dekkingskoop²²¹. Indien de koper *geen* vervangcontract heeft gesloten of dit binnen een *onredelijke termijn* heeft gedaan, wordt de schade daarentegen *abstract* begroot aan de hand van het verschil tussen de marktwaarde van het goed ten tijde van de ontbinding en de in het ontbonden contract bedongen koopprijs. Het tijdstip van de ontbinding is immers het ogenblik waarop de koper redelijkerwijs een vervangkoop had *kunnen* sluiten. De artikelen 76 Weens Koopverdrag (CISG)²²² en III-3:707 DCFR²²³ bepalen in die zin dat, indien geen

---

²¹⁹ Artikel 75 Weens Koopverdrag (CISG) bepaalt: “*if the contract is avoided and if, in a reasonable manner and within a reasonable time after avoidance, the buyer has bought goods in replacement or the seller has resold the goods, the party claiming damages may recover the difference between the contract price and the price in the substitute transaction as well as any further damages.*”

²²⁰ Artikel III-3:706 DCFR met als titel “*substitute transaction*” luidt: “*a creditor who has terminated a contractual relationship in whole or in part and has made a substitute transaction within a reasonable time and in a reasonable manner may, in so far as entitled to damages, recover the difference between the value of what would have been payable under the terminated relationship and the value of what is payable under the substitute transaction, as well as damages for any further loss.*”

²²¹ B. VERKEMPINCK, *Schadevergoeding wegens wanprestatie in Europees perspectief*, Brugge, die Keure, 2017, 639, nrs. 2059 en 2061.

²²² Artikel 76 (1) Weens Koopverdrag (CISG) bepaalt: “*if the contract is avoided and there is a current price for the goods, the party claiming damages may, if he has not made a purchase or resale under article 75, recover the difference between the price fixed by the contract and the current price at the time of avoidance as well as any further damages.*”

²²³ Artikel III-3:707 DCFR met als titel “*current price*” luidt: “*where the creditor has terminated a contractual relationship in whole or in part and has not made a substitute transaction but there is a current*

dekkingskoop werd gesloten, de benadeelde contractpartij recht heeft op een schadevergoeding gelijk aan het verschil tussen de in het contract bepaalde prijs en de ten tijde van de ontbinding geldende marktprijs²²⁴. Indien de koper, ten slotte, weliswaar binnen een redelijke termijn, maar op *onredelijke wijze* een vervangkoop heeft gesloten, namelijk aan een prijs die de marktwaarde van het goed overschrijdt, krijgt hij geen hogere vergoeding dan het verschil tussen de marktwaarde van het goed ten tijde van het sluiten van het vervangcontract en de in het ontbonden contract overeengekomen prijs. Dit is opnieuw een *abstracte* schadebegroting. Concrete schade die de abstracte schade overschrijdt, is immers een gevolg van onredelijke schadebeperking²²⁵.

Het voorgaande berust op de gedachte dat een vervangend koopcontract (d.i. een dekkingskoop) zo snel mogelijk moet plaatsvinden nadat de verkoper definitief weigert zijn verplichting uit te voeren. Dit vloeit voort uit de schadebeperkingsplicht voor de koper²²⁶. Uit de vernoemde internationaalrechtelijke instrumenten blijkt ook dat de dekkingskoop zo snel mogelijk na de ontbinding moet gebeuren. Indien de koper binnen zulke redelijke termijn een vervangcontract heeft gesloten, maar aan een *onredelijk* hoge prijs, heeft hij, volgens een abstracte schadebegroting, recht op een vergoeding gelijk aan het verschil tussen de marktprijs van het goed op het ogenblik van het aangaan van die dekkingskoop en de in het ontbonden contract overeengekomen prijs. Er wordt dan immers uitgegaan van de courante marktprijs die de benadeelde koper bij redelijk (schadebeperkend) gedrag kan verkrijgen, op basis van een vermoeden van schadebeperking²²⁷. Indien de koper geen vervangcontract heeft gesloten, of hij zijn schadebeperkingsplicht heeft miskend door binnen een *onredelijke termijn* een vervangcontract te sluiten, wordt daarentegen het verschil in aanmerking genomen tussen de marktprijs van het goed op het ogenblik waarop de koper redelijkerwijze een dekkingskoop had kunnen sluiten (d.i. het ogenblik van definitieve niet-uitvoering of van ontbinding) en de in het ontbonden contract bedongen prijs. Het verlangde schadebeperkend gedrag is hier eveneens gesteld op de courante marktprijs die de koper bij redelijk handelen kan verkrijgen. De abstracte schadebegroting berust dus op een vermoeden dat de benadeelde koper een redelijke dekkingstransactie is aangegaan binnen een redelijke termijn, als schadebeperkende maatregel²²⁸. In lijn met dit principe bevestigde ook het Hof reeds in een arrest van 26 juni 1953 de beslissing waarin het hof van beroep had geoordeeld dat “*in principe, in handelszaken de verkoper die in gebreke blijft zijn verbintenissen na te komen,*

---

price for the performance, the creditor may, in so far as entitled to damages, recover the difference between the contract price and the price current at the time of termination as well as damages for any further loss.”

²²⁴ B. VERKEMPINCK, *Schadevergoeding wegens wanprestatie in Europees perspectief*, Brugge, die Keure, 2017, 639, nr. 2061.

²²⁵ B. VERKEMPINCK, *Schadevergoeding wegens wanprestatie in Europees perspectief*, Brugge, die Keure, 2017, 639, nr. 2061.

²²⁶ B. TILLEMEN, “Consumentenkoop” in B. TILLEMEN en E. TERRY (eds.), *Beginselen van Belgisch privaatrecht*, XIII, *Handels- en economisch recht*, Deel 1, *Ondernemingsrecht*, vol. B, Mechelen, Kluwer, 2011, 1280, nr. 1793.

²²⁷ B. VERKEMPINCK, *Schadevergoeding wegens wanprestatie in Europees perspectief*, Brugge, die Keure, 2017, 636, nrs. 2050 en 2051 en 638, nr. 2056.

²²⁸ B. VERKEMPINCK, *Schadevergoeding wegens wanprestatie in Europees perspectief*, Brugge, die Keure, 2017, 636, nrs. 2050 en 2051 en 638, nr. 2056.

gehouden is, wanneer de verbreking van het contract te zijnen laste wordt uitgesproken, aan zijn medecontractant het verschil te betalen tussen de verkoopprijs en de prijs tegen dewelke de koper gelijksoortige waren heeft kunnen terugkopen op het ogenblik dat hij definitief geweten heeft dat de tegenpartij de koop niet zou uitvoeren.” Het Hof oordeelde dat de appelrechter aldus door een feitelijke beoordeling de grondslagen van het werkelijk door de koper geleden nadeel heeft kunnen vaststellen²²⁹.

8. *Besluit* – Terugkomend op de twee geschetste berekeningswijzen van de gedeerde winst uit het ontbonden contract – waarbij de eerste gericht is op het vermogensvoordeel dat de benadeelde contractpartij zou hebben gehaald uit de ontvangst van de prestatie van de wanpresterende contractpartij en de tweede op de mogelijkheid voor de benadeelde contractpartij om een vervangcontract te sluiten (cf. *supra*, nrs. 5 en 6) – moet worden opgemerkt dat zij niet noodzakelijk tot hetzelfde resultaat leiden. Nochtans dient de ene berekeningswijze niet *a priori* de voorkeur te krijgen boven de andere. Welke berekeningswijze wordt toegepast, wordt aan de soevereine beoordelingsbevoegdheid van de feitenrechter overgelaten²³⁰. Indien een partij een bepaalde berekeningswijze voorstelt en de rechter deze berekeningswijze verwerpt, moet hij die verwerping wel motiveren²³¹. In bepaalde gevallen ligt de toepassing van de ene berekeningswijze echter meer voor de hand dan de toepassing van de andere berekeningswijze. Zo lijkt het in de hier onderzochte situatie, waarin de koper als benadeelde contractpartij reeds een vervangend koopcontract heeft gesloten, meer voor de hand te liggen om de tweede berekeningswijze toe te passen²³². De vraag of de schade abstract of concreet wordt begroot, hangt dan af van het feit of het vervangcontract op een redelijke wijze en binnen een redelijke termijn is gesloten (concrete schadebegroting op basis van de daadwerkelijk in het vervangcontract vastgestelde prijs), of niet (abstracte schadebegroting op basis van de marktwaarde van het goed die de koper bij redelijk gedrag had kunnen verkrijgen; cf. *supra*, nr. 7). De tweede berekeningswijze lijkt in deze situatie ook billijker te zijn, aangezien volgens die methode bij de begroting van de vervangende schadevergoeding rekening wordt gehouden met een eventuele verhoging van de marktwaarde van het goed sinds het sluiten van het ontbonden contract.

---

²²⁹ Cass. 26 juni 1953, AC 1953, 752.

²³⁰ J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 309, nr. 21.

²³¹ J. RONSE en L. DE WILDE, *Schade en schadeloosstelling* in *APR*, Gent, Story-Scientia, 1984, nr. 354.

²³² J. BAECK, “Voor wie meer wil dan ontbinding: bijkomende schadevergoeding”, *TBBR* 2016, 310, nr. 22.